

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Inspectie SZW
drs. A. van Dijk
Postbus 90801
2509 LV 'S-GRAVENHAGE

doorkiesnummer	uw kenmerk	bijlage(n)
(070) 373 8696	2016-0000082407	1
betreft	ons kenmerk	datum
Suwinet 2015 vervolgonderzoek 'Veilig omgaan met elkaars gegevens'	ECIB/U201600649	20 april 2016

Geachte heer Van Dijk,

Hierbij ontvangt u de bestuurlijke reactie van de VNG op het inspectieonderzoek 'Suwinet 2015, vervolgonderzoek veilig omgaan met elkaars gegevens'. We danken u voor de flexibiliteit ten aanzien van de aanleverdatum van deze bestuurlijke reactie. Dit gaf ons gelegenheid de reactie goed af te stemmen met een aantal belangrijke gemeentelijke gremia. Deze reactie is afgestemd met de G4, de G32 de leden van de VNG-commissies Werk en Inkomen en Divosa en gedeeld met SZW, UWV, BKWI en SVB. . Als bijlage bij de bestuurlijke reactie van de VNG ontvangt u de brief 'Vooraankondiging aanwijzing Rotterdam' die het college van B&W van de gemeente Rotterdam aan staatssecretaris Klijnsma verstuurde. Hierop komen wij later in deze brief terug.

Reactie op hoofdlijnen

Wij danken u voor het toezenden van het concepteindrapport. Wij zijn van mening dat het een goede zaak is dat dit vervolgonderzoek nu is uitgevoerd onder alle gemeenten. Het heeft de reeds op gang gekomen verbetering verder verbreed (meer gemeenten verbeteren) en in een stroomversnelling gebracht (gemeenten verbeteren in een hoger tempo). Wij vinden het positief te constateren dat in de onderzoeksperiode 1 september 2014 – 1 september 2015 49% van de gemeenten aan alle 7 onderzochte normen voldoet, na 17% in het jaar ervoor. Dit is een verdrievoudiging. Wij vinden het ook positief te vernemen dat veel gemeenten na het afsluiten van de onderzoeksperiode zijn blijven verbeteren om aan alle van de 7 onderzochte normen te kunnen voldoen. Dit sluit aan bij de signalen die wij zelf van gemeenten hebben ontvangen. U geeft aan dat in op basis van de door u ontvangen meldingen na afloop van het onderzoek nu in totaal 70% van de gemeenten aan de 7 onderzochte normen zou voldoen. Wij zien hier een duidelijk verband met het handhavingbeleid van het ministerie en hebben er vertrouwen in dat de resterende 30% nu ook snel het been zal bijtrekken. Uit uw onderzoek bleek immers dat meer dan 90% al aan de meeste onderzochte normen voldeed.

Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG) en Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA)

BIG

Gemeenten willen informatiebeveiliging en borging van de privacy bij voorkeur gemeentebreed aanpakken. Werken met naast elkaar bestaande sectorale aanpakken zoals die van suwi is suboptimaal vanuit het perspectief van zowel kwaliteit als kosten. Daarom implementeren gemeenten in de volle breedte de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG) of hebben zij dit reeds gedaan. Dit wil niet zeggen dat het Suwi-normenkader daarmee niet relevant meer zou zijn. Integendeel, de 7 onderzochte Suwi-normen maken ook onderdeel uit van de BIG. Bijvoorbeeld:

informatiebeveiligingsbeleid en -plan zouden niet apart gerealiseerd moeten worden voor uitsluitend Suwinet, maar is bij voorkeur gemeentebreed van toepassing binnen dit plan wordt specifiek aandacht geschonken aan Suwinet. Het is voor ons positief te kunnen constateren dat de toetsing van de inspectie op deze benadering aansluit. Samen met UWV en SVB brengen gemeenten de specifieke normenkaders in overeenstemming met de generieke normenkaders zoals BIG en BIR (Baseline Informatiebeveiliging Rijk). Motto daarbij is: generiek waar het kan, specifiek waar het moet.

ENSIA

Het programma ENSIA richt zich op de vraag hoe de overheid – waaronder gemeenten – zich langs de lijnen van een brede inhoudelijke aanpak het beste kan verantwoorden. Voor gemeenten geldt dat zij zich ten principale aan de gemeenteraad verantwoorden. Verticaal toezicht naar bevoegd gezag als het ministerie of in het verlengde daarvan de inspectie zou in beeld moeten komen wanneer horizontaal toezicht in voorkomende gevallen niet effectief blijkt. ENSIA richt zich erop om gemeenten toe te rusten voor de wijze waarop zij de gemeenteraad zo goed mogelijk van informatie kunnen voorzien. Het is voor ons positief te kunnen constateren dat SZW ook voorstander is van de aanpak zoals voorzien door ENSIA en hieraan samen met VNG en gemeenten een wezenlijke bijdrage levert. ENSIA zal geïmplementeerd worden per 1 januari 2017.

Drie zorgpunten

Mede naar aanleiding van dit onderzoek constateren wij nog wel drie zorgpunten, waarvoor we bestuurlijke aandacht willen vragen. Het betreft wettelijke grondslagen voor gegevenswisseling, de toetsing van norm 13.5 en DKD-Inlezen. Hieronder werken wij dit verder uit

Zorgpunt 1: Wettelijke grondslagen voor gegevenswisseling

We zien steeds vaker dat gemeenten in het veld van werk en inkomen taken krijgen toebedeeld zonder dat er een passend informatiearrangement bij wordt geboden: een wettelijke grondslag en invulling daarvan. Conform de Wet Bescherming Persoonsgegevens mogen gemeenten zonder een ingevulde grondslag geen gebruik maken van cliëntgegevens waarover de overheid reeds beschikt, ook niet via Suwinet. Voorbeelden hiervan zijn:

- De wet op de gemeentelijke schuldhulpverlening. Deze trad in werking op 1 juli 2012. De grondslag voor een AMvB gegevenswisseling is tot op heden ondanks herhaalde verzoeken niet ingevuld. Het helpt schuldhulpverleners enorm wanneer de inkomenssituatie van de cliënt snel beschikbaar is. Dat verkort de doorlooptijd van trajecten voor cliënten en daarmee wachttijden voor trajecten voor andere cliënten.
- De wet Taaleis (nu onderdeel van de Participatiewet). Deze wet voorziet niet in een grondslag op basis waarvan gemeenten opleidingsgegevens van DUO mogen gebruiken om te bepalen of een cliënt aan de taaleis voldoet of niet. Met name opleidingsgegevens met betrekking tot basis- en middelbare school zijn hierbij relevant. Deze zijn niet opgenomen in Suwinet. Vanaf 1

juli moet het volledige zittend bestand doorgelicht worden. Dat is een tijdrovende klus waarbij gemeenten niet kunnen voorkomen dat zij cliënten bevragen op gegevens die de overheid al van hen heeft.

Het onrechtmatig raadplegen van Suwinet (of een ander systeem) hangt samen met de mate waarin wettelijke grondslagen voor gegevenswisseling goed aansluiten op wettelijke taken. Bij een aantal wettelijke taken is daarin nu niet adequaat voorzien. Dit heeft als consequentie dat gemeenten in een situatie gebracht worden waar zij ofwel niet aan in dit geval Suwi-normen kunnen voldoen (omdat zij Suwinet hiervoor raadplegen), ofwel de Wet Eenmalige Gegevensuitvraag overtreden (omdat zij de cliënt dubbel bevragen) of hun wettelijke taak niet of onvoldoende uitvoeren (omdat ze noch Suwinet of een ander systeem raadplegen noch de cliënt dubbel bevragen). Gemeenten kunnen het feitelijk niet goed doen.

Wij verwijzen hierbij ook naar de bijgevoegde brief van het college van B&W van de gemeente Rotterdam, die aangeeft wat de implicaties zijn van deze situatie voor de gemeente en haar cliënten. Rotterdam is hierin niet exemplarisch, veel gemeenten hebben hun zorgen hierover mondeling bij de inspectie en de VNG geuit. De VNG beschouwt dit als een steeds vaker voorkomend punt van zorg en vraagt het ministerie om bij elke (nieuwe) wettelijke taak te voorzien in een passend informatiearrangement met een daarbij behorende ingevulde wettelijke grondslag.

Zorgpunt 2: Toetsing van norm 13.5

Op één punt verschilt de VNG van mening met de inspectie waar het gaat om de interpretatie van de normen. Dit betreft norm 13.5: controle op autorisatie en gebruik. De VNG is van mening dat gemeenten op een hoger niveau zijn getoetst dan norm 13.5 voorschrijft en op basis van informatie die wel aan de inspectie, maar niet aan gemeenten is verstrekt:

- Gemeenten zijn getoetst op het controleren op accountniveau (logginggedrag van individuele medewerkers). De formulering van norm 13.5 luidt: de controle op verleende toegangsrechten en gebruik vindt meerdere keren per jaar plaats. Dat zou in beginsel ook kunnen door uitsluitend een generieke rapportage te gebruiken.
- Daarbij is door de SZW Inspectie informatie gebruikt die aan gemeenten niet ter beschikking wordt gesteld in de generieke of specifieke rapportage. Gemeenten beschikken over landelijke gemiddelden van alle gemeenten, van gemeenten met een vergelijkbaar inwoneraantal en van gemeenten met een vergelijkbaar aantal autorisaties. De standaarddeviatie (gemiddelde afwijking van het gemiddelde) maakt geen deel uit van deze informatie. Gemeenten kunnen in absolute zin zien hoeveel zij afwijken van het gemiddelde, maar niet in hoeverre dit zich verhoudt tot afwijkingen bij andere gemeenten.

Vanuit VNG is gemeenten steeds geadviseerd om vanuit kennis van de eigen werkprocessen de afwijkingen van het gemiddelde te interpreteren en zo te beoordelen of deze aanleiding gaf tot nader onderzoek. Gemeenten die op deze wijze de controles hebben verricht kunnen daardoor in het betreffende onderzoek niet aan de toets door de inspectie hebben voldaan. Daarbij heeft de inspectie de VNG desgevraagd niet duidelijk kunnen maken waarom de grens voor afwijkend opvraagdgedrag zou liggen bij meer dan eenmaal de standaarddeviatie van het gemiddelde. Dit is de waarde waarop de inspectie getoetst heeft.

Hoe nuttig het steekproefsgewijs controleren op accountniveau ook kan zijn, norm 13.5 schrijft dit niet standaard voor. Daarmee komen we voor dit punt tot de conclusie dat gemeenten zijn getoetst op een niveau dat verder gaat dan de norm voorschrijft, op een grenswaarde die niet onderbouwd is en met

behulp van informatie waarover zij zelf niet beschikken. Wij vragen aan het ministerie om op gemeenten die naar aanleiding hiervan niet aan de norm voldoen dan ook ten aanzien van deze norm niet het escalatieprotocol toe te passen.

Zorgpunt 3: DKD-Inlezen

Op pagina 14 beschrijft u onder andere DKD-inlezen. U geeft daarbij aan dat UWV ten behoeve van de Autoriteit Persoonsgegevens een plan van aanpak heeft opgesteld voor het verbeteren van de controle op het gebruik van Suwinet- en DKD-inlezen door afnemende partijen. Wij hechten eraan om te benoemen dat het faciliteren van gemeenten met DKD-inlezen niet tot de taken van het UWV en BKWI behoort maar tot die van het Inlichtingenbureau. Via deze route ontvangen gemeenten gegevens die zij inlezen met behulp van applicaties die betrokken worden uit de markt. Wij zijn met UWV en de Inspectie van mening dat controle op het gebruik van ingelezen gegevens meer aandacht behoeft. De meest effectieve route om dit te bereiken is in onze beleving echter via partijen die zelf betrokken zijn bij DKD-inlezen. Wij bedoelen hiermee de gebruikersoverleggen van gemeenten met de betreffende leveranciers van deze applicaties. Wij zijn voornemens om de voorzitters van deze gemeentelijke gebruikersoverleggen hierover aan te schrijven en hopen dat daarmee in samenspraak tussen afnemers en aanbieders controlefunctionaliteiten zullen worden ingeregeld c.q. verder worden doorontwikkeld en aangescherpt. Wij zullen hier alert op blijven.

Kortom

Wij beschouwen het onderzoek 'Suwinet 2015, veilig omgaan met elkaars gegevens' als een positieve stimulans voor gemeenten om zich in brede zin te blijven ontwikkelen ten aanzien van informatiebeveiliging en het borgen van privacy. Wij zijn verheugd met de vooruitgang die is geconstateerd. Tegelijkertijd hebben wij zorgen over de randvoorwaarden waaronder gemeenten van dit systeem gebruik kunnen maken (wettelijk kader), de wijze waarop een van de normen is getoetst (13.5) en tenslotte de wijze waarop de oplossingsrichting ten aanzien van de controle op DKD-Inlezen wordt benoemd.

Mocht deze bestuurlijke reactie bij u leiden tot aanvullende vragen of opmerkingen zijn wij uiteraard bereid om deze mondeling verder toe te lichten.

Hoogachtend,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

J. Kriens
Voorzitter directieraad

Bijlage: brief gemeente Rotterdam 'Vooraankondiging aanwijzing Rotterdam'

Gemeente Rotterdam

College van Burgemeester en Wethouders

Bezoekadres: Stadhuis Coolsingel 40
3011 AD Rotterdam
Postadres: Postbus 70012
3000 KP Rotterdam

Website: www.rotterdam.nl
E-mail: dimbsd@rotterdam.nl
Fax: 010 – 267 35 60
Inlichtingen: drs. M.G.C.M. Castelljns
Telefoon: 010 - 453 35 31
Ons Kenmerk: 16bb2647

Aan de Staatssecretaris van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid, mevrouw Jetta Klijnsma
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

Dienst: W&I

Datum: B&W12 april 2016

Betreft: Vooraankondiging aanwijzing
Rotterdam

13 APR 2016

Geachte mevrouw Klijnsma,

In uw brief van 14 maart jl. (kenmerk 2016-0000074974) maakt u bekend dat u voornemens bent een aanwijzing aan de gemeente Rotterdam te geven omdat wij naar het oordeel van de Inspectie SZW niet voldoen aan norm 13.1 uit het Normenkader behorende bij de Verantwoordingsrichtlijn Gezamenlijke elektronische Voorzieningen Suwi (GeVS). U vraagt aan ons college om binnen acht weken een verklaring toe te sturen, waaruit blijkt dat onze gemeente inmiddels voldoet aan alle zeven door de Inspectie SZW onderzochte normen.

Naar aanleiding van uw brief melden wij u dat de gemeente Rotterdam met ingang van 1 mei 2016 zal stoppen met het verlenen van toegang tot Suwinet aan ambtenaren die werkzaam zijn op het gebied van nazorg aan ex-gedetineerden en schuldhulpverlening. Met de effectuering van dit collegebesluit voldoet onze gemeente per 1 mei 2016 aan alle zeven door de Inspectie SZW gestelde normen.

Wij betreuren het dat de Inspectie SZW in haar verslag van bevindingen van 25 februari jl. niet inhoudelijk ingaat op de door Rotterdam aangedragen (wettelijke) tekortkomingen in de huidige regelgeving. Ook in uw brief van 14 maart jl. gaat u daar niet op in. Om die reden brengen wij de knelpunten die gemeenten ervaren bij de gegevensuitwisseling nogmaals onder uw aandacht.

Nazorg aan ex-gedetineerden

Zowel door rijk als gemeenten wordt onderkend dat er bij de uitvoering van het convenant tussen de VNG en het Ministerie van V&J inzake de nazorg aan ex-gedetineerden knelpunten in de gegevensuitwisseling zijn. Juist om die reden is er een ambtelijke taskforce ingesteld, waarin enkele ministeries (waaronder SZW) en gemeenten (VNG, G4) vertegenwoordigd zijn. De taskforce komt op korte termijn met een advies dat gemeenten en de Dienst Justitiële Inrichtingen de mogelijkheid geeft om op rechtmatige wijze persoonsgegevens te verwerken. Hopelijk draagt dit advies ertoe bij dat genoemde knelpunten bij de uitvoering van het convenant binnen afzienbare tijd worden opgelost.

Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs)

Bij de inwerkingtreding van de Wgs in 2012 is een AMvB in het vooruitzicht gesteld, op grond waarvan het aan gemeenten toegestaan zou zijn om Suwinetgegevens te gebruiken voor de uitvoering van de schuldhulpverlening. Deze regeling is er nog steeds niet, ondanks aandringen van VNG, Divosa en NVVK.

Wij verzoeken u te bevorderen dat deze AMvB op korte termijn alsnog tot stand komt. Rotterdam is graag bereid mee te denken over de inhoud van deze regeling.

Wet taaleis

Het komt overigens regelmatig voor dat gemeenten een nieuwe wettelijke taak opgedragen krijgen zonder dat er gezorgd is voor een passend informatie-arrangement. Het gevolg is dat gemeenten niet over de vereiste informatie beschikken om deze taak goed uit te kunnen voeren.

Het hierboven genoemde knelpunt bij de schuldhulpverlening is hiervan een treffend voorbeeld, een ander recent voorbeeld betreft de uitvoering van de Wet taaleis. Bij de uitvoering van deze wet is het noodzakelijk dat de gemeente vaststelt of een bijstandsgerechtigde beschikt over het vereiste opleidingsniveau om vrijstelling van de taaltoets te kunnen verlenen. DUO in Groningen beschikt over die informatie. Maar in de wet is niet geregeld dat gemeenten daarover kunnen beschikken. Het gevolg is dat gemeenten die informatie (nogmaals) bij de betrokken burger moet opvragen. Dat is tijdrovend, kost onnodig gemeenschapsgeld en levert irritatie op bij betrokkenen.

Uiteraard is privacy een belangrijk goed en ook gemeenten moeten zich aan de wet houden. Maar het is ook van belang dat gemeenten beschikken over de juiste tools om de wettelijk aan hen opgedragen taken goed te kunnen uitvoeren. Om die reden is het gewenst dat bij ieder voorstel van het rijk voor een nieuwe gemeentelijke taak een passend informatie-arrangement wordt geboden. Dit zou standaard bij het (wets)voorstel moeten worden opgenomen. In theorie besteedt het rijk hier wel aandacht aan, maar de praktijk levert steeds weer nieuwe knelpunten op, zie de voorbeelden hierboven.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

De secretaris,

Ph. F.M. Raets

Burgemeester en Wethouders van Rotterdam,

De burgemeester,

A. Aboutaleb